

UMAR Poletna napoved gospodarskih gibanj 2013

17. junij 2013

Poletna napoved gospodarskih gibanj 2013

Ljubljana, junij 2013

Izdajatelj: UMAR, Ljubljana, Gregorčičeva 27

Odgovarja: mag. Boštjan Vasle, direktor
Glavni urednik: Jure Brložnik

Prispevke so pripravili:

Janez Dodič, mag. Barbara Ferk, mag. Marko Glažar, mag. Marjan Hafner, Matevž Hribernik, Slavica Jurančič, Jasna Kondža, mag. Mateja Kovač, Janez Kušar, mag. Urška Lušina, dr. Jože Markič, Helena Mervic, dr. Ana Murn, mag. Tina Nenadič, Mitja Perko, mag., Jure Povšnar, mag. Ana Tršelič Selan, Mojca Koprivnikar Šušteršič, Branka Tavčar, Ivanka Zakotnik, mag. Eva Zver

Uredniški odbor: Lidija Apohal Vučkovič, mag. Marijana Bednaš, dr. Alenka Kajzer, mag. Rotija Kmet Zupančič, Janez Kušar, mag. Boštjan Vasle

Izdelava grafikonov, statistična priloga: Marjeta Žigman, Bibijana Cirman Naglič
Oblikovanje: Katja Korinšek, Pristop

Poletna napoved glavnih makroekonomskih agregatov Slovenije

	2012	2013		2014	
		Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)	Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)
GOSPODARSKA AKTIVNOST					
BDP, realna rast v %	-2,3	-1,9	-2,4	0,2	-0,2
BDP, v mio EUR, tekoče cene	35.466	35.255	35.027	35.735	35.455
Zaposlenost, statistika nacionalnih računov, rast v %	-1,3	-1,6	-2,4	-0,8	-1,5
Št. registriranih brezposelnih, povprečje leta, v tisoč	110,2	123,5	121,8	124,1	122,8
Stopnja registrirane brezposelnosti v %	12,0	13,4	13,4	13,6	13,6
Stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili v %	8,9	10,0	10,8	10,0	11,0
Bruto plače na zaposlenega, realna rast v %	-2,4	-1,8	-2,6	-0,6	-0,7
- dejavnosti zasebnega sektorja	-1,7	-1,3	-1,9	-0,2	-0,7
- dejavnosti javnih storitev	-4,7	-3,1	-4,8	-1,6	-0,7
Produktivnost dela (BDP na zaposlenega), realna rast v %	-1,1	-0,2	0,0	1,0	1,3
MENJAVA S TUJINO					
Izvoz proizvodov in storitev, realna rast v %	0,3	1,2	1,8	3,3	3,2
Izvoz proizvodov	-0,1	0,9	1,3	3,4	3,2
Izvoz storitev	2,1	2,4	3,8	3,0	3,0
Uvoz proizvodov in storitev, realna rast v %	-4,3	-0,7	-0,4	2,4	2,0
Uvoz proizvodov	-4,6	-0,8	-0,4	2,4	1,9
Uvoz storitev	-2,4	-0,4	-0,1	2,5	2,5
TEKOČI RAČUN PLAČILNE BILANCE					
SALDO tekočega rač. plačilne bil. v mio EUR	818	1.545	1.454	1.375	1.496
- v primerjavi z BDP v %	2,3	4,4	4,2	3,8	4,2
Saldo blagovno-storitvene menjave s tujino v mio EUR	1.366	1.952	2.099	2.151	2.448
- v primerjavi z BDP v %	3,9	5,5	6,0	6,0	6,9
DOMAČE POVPRŠEVANJE					
Domača potrošnja, realna rast v %	-5,7	-3,4	-4,1	-0,6	-1,3
v tem:					
Zasebna potrošnja	-2,9	-4,0	-4,2	-1,3	-2,5
Državna potrošnja	-1,6	-2,9	-1,7	-0,6	-1,4
Investicije v osnovna sredstva	-9,3	-0,5	-1,2	0,8	0,8
Sprememba zalog, prispevek k rasti BDP v o.t.	-1,9	-0,2	-0,9	0,2	0,4
TEČAJ IN CENE					
Razmerje USD za 1 EUR	1,286	1,335	1,304	1,336	1,298
Realni efektivni tečaj - deflator CPI	-1,1	1,0	1,0	-0,5	-0,3
Inflacija (dec./dec.)	2,7	1,9	2,1	1,7	1,4
Inflacija (povprečje leta)	2,6	2,1	1,9	1,6	1,7
Cena nafte Brent v USD / sodček	111,7	113,7	105,0	106,4	100,0

Vir: Leto 2012 SURS, BS, ECB, EIA, 2013–2014 napoved UMAR.

Povzetek in utemeljitev

Po pripravi Pomladanske napovedi (marec 2013) so se razmere v Sloveniji in celotnem evrskem območju dodatno poslabšale. Medletni padec BDP v Sloveniji se je v prvem četrtletju poglobil (-4,8 %), krčenje aktivnosti pa se je nadaljevalo tudi v celotnem evrskem območju. Ob hkratnem poslabšanju kazalnikov razpoloženja mednarodne institucije v svojih zadnjih napovedih zato predvidevajo večji padec aktivnosti za večino naših trgovinskih partneric kot ob pripravi spomladanskih napovedi. Nadaljnji razlog za spremembo napovedi so tudi sprejeti dodatni ukrepi¹ za stabilizacijo gospodarskih razmer, ki bodo imeli v mesecih po sprejetju še negativne učinke na gospodarsko aktivnost.

V Poletni napovedi gospodarskih gibanj ohranjamo podobno strukturo sprememb BDP, ki pa bodo v primerjavi s Pomladansko napovedjo izrazitejše. BDP se bo letos predvidoma skrčil za 2,4 %, njegovo nadaljnje znižanje (-0,2 %) pričakujemo tudi v 2014. Na relativno večji upad bo letos vplival predvsem večji padec investicij, ki izhaja iz zmanjšanja načrtovanih investicij države. Nekoliko večji padec potrošnje gospodinjstev (-4,2 %) bo posledica izrazitejšega poslabšanja razmer na trgu dela in večje previdnosti potrošnikov pri nakupih. Državna potrošnja (-1,7 %) se bo letos zmanjšala podobno kot lani, njen nadaljnji padec pa je povezan z nadaljnjo konsolidacijo javnih financ. Nasprotno se bo izvoz (1,8 %) letos povečal bolj, kot smo pričakovali v Pomladanski napovedi. V primerjavi s pomladansko napovedjo so slabše tudi napovedi glede večine ključnih kazalnikov trga dela. Pričakujemo večje zmanjšanje števila delovno aktivnih, predvsem zaradi večjega prehoda neposredno iz aktivnosti v neaktivnost (upokojitve po sprejetju pokojninske reforme), na manjše povečanje števila registriranih brezposelnih pa bo vplivalo tudi večje vključevanje brezposelnih v programe aktivne politike zaposlovanja.

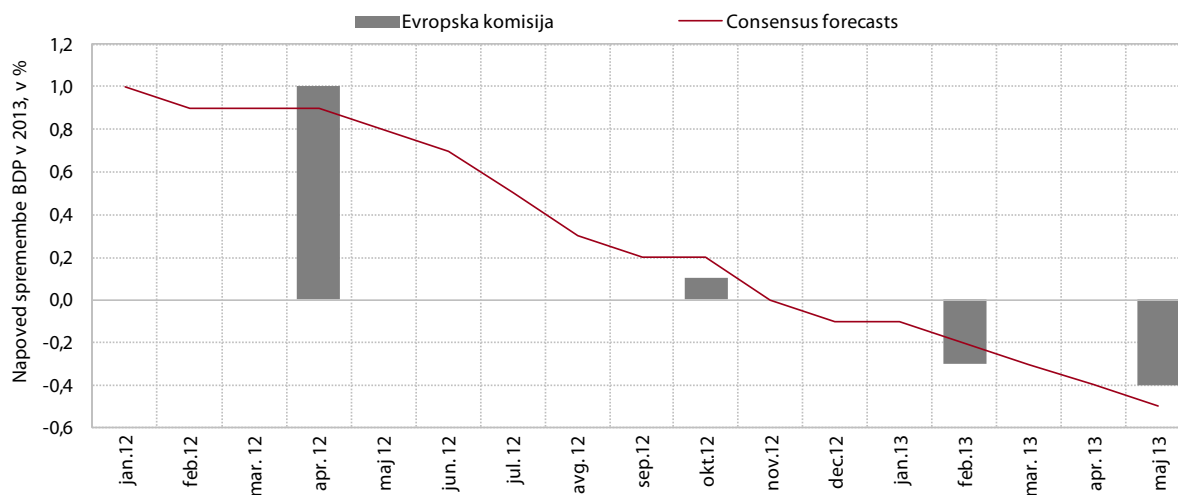
Tveganja, da se bodo razmere zaostrole še bolj, kot napovedujemo v Poletni napovedi, ostajajo velika. Kot ključne predpostavke pri pripravi napovedi smo upoštevali ureditev razmer v bančnem sistemu, izvedbo napovedanih ukrepov za stabilizacijo gospodarskih razmer in z njimi povezano nadaljevanje konsolidacije javnih financ skladno z roki, navedenimi v Programu stabilnosti. Morebitno odstopanje od predstavljene časovnice zato predstavlja ključno tveganje za dodatno poslabšanje razmer. Negotovost vnaša tudi verjetnost, da bodo dejanski finančni učinki napovedanih ukrepov manjši od predvidenih s strani predlagateljev, kar bo zahtevalo uvedbo dodatnih ukrepov in posledično večje kratkoročne posledice. Do dodatnega poslabšanja razmer bi prišlo tudi v primeru, da bi bila rast v mednarodnem okolju nižja od trenutnih pričakovanj.

¹ Program stabilnosti–dopolnitev 2013, Nacionalni reformni program 2013–2014, Dogovor o dodatnih ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju, Izhodišča za pripravo predloga rebalansa proračuna RS za leto 2013.

Mednarodno okolje

Napovedi glede gibanja gospodarske aktivnosti v evrskem območju in naših glavnih trgovinskih partnericah so se nekoliko poslabšale glede na Pomladansko napoved. Bruto domači proizvod v evrskem območju se je v prvem četrtletju znižal za 0,2 % (desezonirano), glede na enako obdobje lani je bil nižji za 1,1 %, kar je slabše od napovedi mednarodnih institucij. Poslabšala so se tudi pričakovanja glede hitrosti predvidenega okrevanja v drugi polovici letošnjega leta, tako da sta EK in OECD znižala napovedi gospodarske rasti za letos in prihodnje leto. Sicer še vedno pričakujejo, da se bo gospodarska aktivnost v evrskem območju v drugi polovici leta začela postopno krepiti, vendar se bo BDP v povprečju leta zmanjšal podobno kot lani, prihodnje leto pa naj bi se povečal za približno odstotek. Slabša kot spomladi so tudi pričakovanja glede gospodarske aktivnosti v trgovinskih partnericah s področja bivše Jugoslavije in v Rusiji. Tveganja, da bo gospodarska aktivnost v evrskem območju nižja od pričakovanj, ostajajo velika, saj napovedi o začetku okrevanja v drugi polovici letošnjega leta temeljijo na razmeroma negotovih predpostavkah. Razmere na finančnih trgih, predvsem trgu državnih obveznic, so se od lanske jeseni sicer večinoma stabilizirale. Tako EK pričakuje, da bo to postopoma začelo odsevati v rasti kreditne aktivnosti, kljub temu, da se je obseg kreditov v evrskem območju v prvem četrtletju znova zmanjšal. Napovedi temeljijo tudi na predpostavki postopne krepitve tujega povpraševanja, kar naj bi vplivalo na rast izvoza, čeprav se je izvoz evrskega območja v prvem četrtletju znova občutno zmanjšal. Poleg tega kazalniki razpoložnja v nekaterih vzhajajočih državah kažejo na nadaljnjo upočasnitev gospodarske aktivnosti. Predpostavka EK je tudi, da se bo razpoložnje gospodarskih subjektov postopoma izboljšalo, kar naj bi privedlo do postopnega okrevanja domače potrošnje, čeprav so se tudi v drugem četrtletju letos vrednosti številnih kazalnikov razpoložnja še poslabšale.

Slika 1: Napovedi spremembe BDP v evrskem območju v letu 2013

Vir: EK, Consensus forecasts.

Gospodarska aktivnost v Sloveniji

V prvem četrtnetu se je gospodarska aktivnost v Sloveniji znova zmanjšala, kar je bila predvsem posledica nadaljevanja globokega padanja domače potrošnje. V primerjavi s predhodnim četrtnetjem je bil padec BDP (-0,7 %, desezonirano) podoben kot v predhodnih treh četrtnetjih, medletni upad pa se je poglobil (-4,8 %)². Glavni razlog za slaba gibanja je nadaljnje občutno zmanjšanje končne potrošnje, predvsem potrošnje gospodinjestev, kar so nakazovali že številni kratkoročni kazalniki, odrazilo pa se je tudi v visokem padcu neto davkov na proizvode. Znova se je zmanjšala tudi potrošnja države, kar je povezano z nadaljevanjem javnofinančne konsolidacije. Padec bruto investicij v osnovna sredstva je bil kljub nadaljnjemu izrazitemu upadu gradbenih investicij manjši kot v predhodnih četrtnetjih. To je bila predvsem posledica večjih nakupov opreme v tujini zaradi investicije v energetska infrastrukturo. Slednje je vplivalo na manjši medletni padec uvoza, zato je bil tudi prispevek salda menjave s tujino manjši kot v predhodnih četrtnetjih, čeprav se je rast izvoza okrepila. K padcu BDP je ponovno pomembno prispevala sprememba zalog in vrednostnih predmetov.

Letos bo zmanjšanje BDP (-2,4 %) podobno kot lani in nekoliko večje kot smo pričakovali v Pomladanski napovedi, kar izhaja predvsem iz občutnejšega padca bruto investicij. Padec bruto investicij v osnovna sredstva (-1,2 %) bo manjši kot lani, vendar predvsem zaradi v Programu stabilnosti predvidenega manjšega povečanja javnih investicij nekoliko večji kot smo pričakovali marca. Glede na gibanje v prvem četrtnetu sedaj pričakujemo tudi občutno bolj negativen prispevek spremembe zalog k padcu BDP. Državna potrošnja (-1,7 %) se bo letos zmanjšala podobno kot lani, njen nadaljnji padec pa je povezan s konsolidacijo javnih financ. Padec potrošnje gospodinjestev (-4,2 %) bo posledica izrazitejšega poslabšanja razmer na trgu dela in večje previdnosti potrošnikov pri nakupih. Po drugi strani se bo izvoz (1,8 %) letos povečal bolj kot smo pričakovali in to kljub slabšim pričakovanjem glede gospodarske aktivnosti v EU, saj pričakujemo nadaljevanje relativno visoke rasti izvoza blaga izven EU, ki se je v prvem četrtnetu občutno povečala.

Tabela 1: Napoved gospodarske rasti

Realna sprememba, v %	2012	2013		2014	
		Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)	Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)
Bruto domači proizvod	-2,3	-1,9	-2,4	0,2	-0,2
Izvoz	0,3	1,2	1,8	3,3	3,2
Uvoz	-4,3	-0,7	-0,4	2,4	2,0
Saldo menjave s tujino (prispevek k rasti v o.t.)	3,3	1,4	1,6	0,8	1,0
Zasebna potrošnja	-2,9	-4,0	-4,2	-1,3	-2,5
Državna potrošnja	-1,6	-2,9	-1,7	-0,6	-1,4
Bruto investicije v osnovna sredstva	-9,3	-0,5	-1,2	0,8	0,8
Sprememba zalog in vrednostni predmeti (prispevek k rasti v o.t.)	-1,9	-0,2	-0,9	0,2	0,4

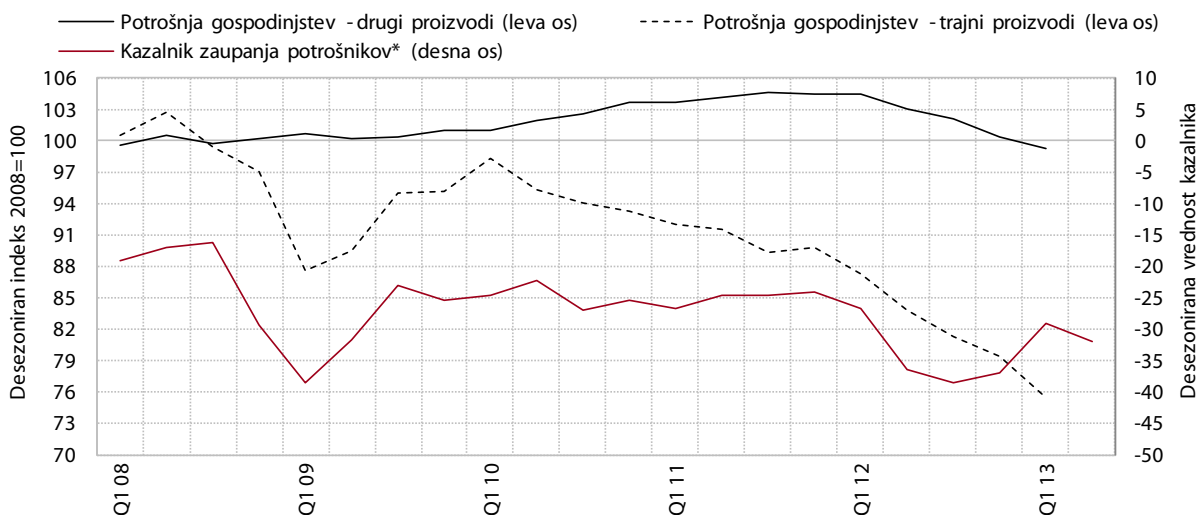
Vir: SURS, 2013–2014 napoved UMAR.

Poglobljen padec zasebne potrošnje povezujemo z izrazitejšim poslabšanjem razmer na trgu dela, ukrepi za konsolidacijo javnih financ in z večjo previdnostjo potrošnikov pri nakupih. Padec zasebne potrošnje (-4,2 %) bo predvsem posledica občutnega znižanja sredstev za zaposlene. Zmanjšanje povprečne bruto plače na zaposlenega in prejemnikov plač bo namreč večje ko smo pričakovali v Pomladanski napovedi, kar je odraz bolj zaostrenih gospodarskih razmer in tudi dodatnih ukrepov na področju plač v dejavnostih javnih storitev. Kot posledica ukrepov iz lanskega leta in po predvidenem dodatnem znižanju nadomestila za brezposelnost

² Poglobitev medletnega upada je bila posledica učinka osnove in enega delovnega dneva manj v letošnjem prvem četrtnetu. Medletni padec, prilagojen za sezono in število delovnih dni, je bil 3,3-odstoten.

se bodo tudi letos zmanjšali socialni transferi. To zmanjšanje bo manjše kot smo pričakovali marca, ker se je v začetku leta povečalo število upravičencev, predvsem upokojujencev. Na zmanjšanje potrošnje gospodinjstev bo deloma vplival tudi dvig DDV³. Ob upoštevanju trenutnih zaostrenih gospodarskih razmer in skladno z izkušnjami v nekaterih drugih državah s podobnimi razmerami, ki so že dvignile stopnjo DDV, smo predpostavili, da bo prenos dviga DDV v cene omejen. Stopnjevanje padca potrošnje netrajnih in predvsem trajnih dobrin ter nizka vrednost kazalnika razpoložanja potrošnikov od drugega četrtertletja lani kažejo na vedno večjo previdnost potrošnikov pri nakupih, ki se bo po naši oceni z dvigom DDV še povečala.

Slika 2: **Potrošnja gospodinjstev in kazalnik zaupanja potrošnikov**

Vir: SURS. Opomba: podatek za Q2 13 pri kazalniku zaupanja potrošnikov je povprečje aprila in maja.

Državna potrošnja bo letos padla podobno kot lani. Ob upoštevanju Programa stabilnosti in Izhodišč za pripravo rebalansa proračuna RS za leto 2013 bo padec državne potrošnje (-1,7 %) nekoliko manjši, kot smo predvidevali marca. Nominalno se bodo sredstva za zaposlene ob znižanju povprečne bruto plače in krčenju števila zaposlenih zmanjšala za 5,4 %. Ob nadaljnji racionalizaciji izdatkov za blago in storitve se bo vmesna potrošnja tudi letos zmanjšala, a manj kot je bilo določeno v državnem proračunu za leto 2013, ki smo ga upoštevali pri pripravi Pomladanske napovedi. Bolj od pričakovanj pa se bodo povečale podpore socialne varnosti v naravi, in sicer zaradi povečanih izdatkov za regresiranje prevozov v šolo in šolske prehrane, predvideno je tudi povečanje izdatkov za zdravila.

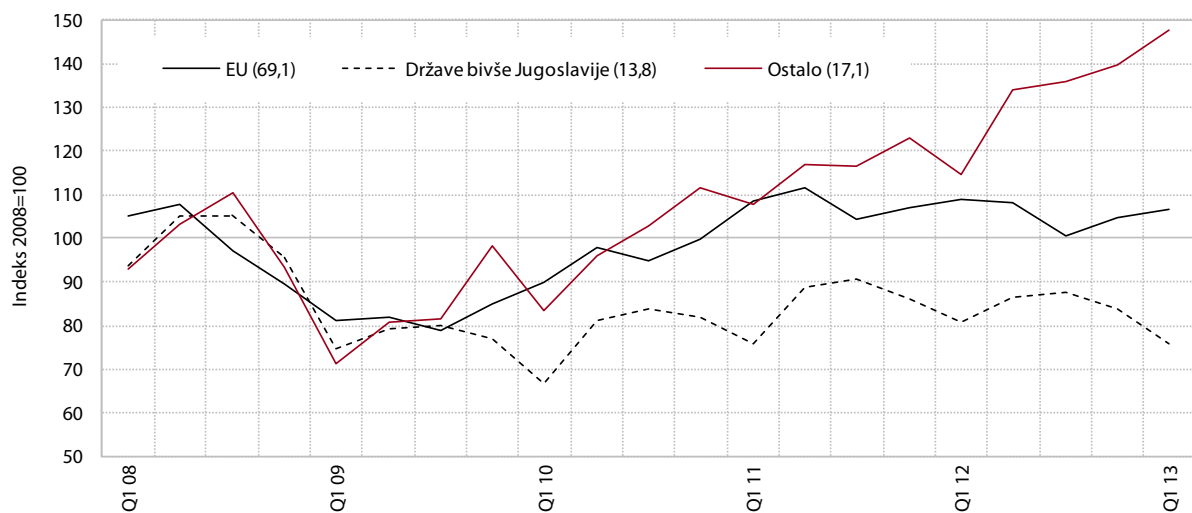
Zmanjšanje bruto investicij v osnovna sredstva bo letos manjše kot v predhodnih letih. Pričakovani manjši padec bruto investicij v osnovna sredstva (-1,2 %) kot v predhodnih štirih letih, ko je v povprečju znašal 13,6 %, je povezan z večjo investicijo v energetska infrastrukturo in povečanjem javnih investicij. Ob tem, da je pričakovano povečanje slednjih v Programu stabilnosti precej manjše kot je bilo predvideno v državnem proračunu za leto 2013, bo tudi skupni padec investicij letos nekoliko večji, kot smo pričakovali marca. Na strani zasebnih investicij zaradi rasti gradbenih dovoljenj za stanovanja letos pričakujemo manjši padec stanovanjskih investicij kot lani, medtem ko se bodo zasebne investicije v opremo in stroje zaradi omejenosti finančnih virov in zaostrene gospodarske situacije tudi letos občutno zmanjšale. Sprememba zalog in vrednostnih predmetov bo tudi letos pomembno vplivala na zmanjšanje BDP, in sicer bolj kot smo pričakovali v Pomladanski napovedi, kar je posledica zelo slabe realizacije v prvem četrtertletju.

Izvoz bo letos ostal edini pozitiven dejavnik gospodarske aktivnosti v Sloveniji, njegova rast pa bo nekoliko višja kot smo pričakovali marca. Rast izvoza blaga in storitev se je v prvem četrtertletju okrepila, nekoliko višjo rast (1,8 %)

³ Dvig splošne stopnje DDV za 2 o. t. in nižje stopnje za 1 o. t.

pričakujemo tudi v celem letu 2013. Pričakovanja glede gospodarske aktivnosti v glavnih trgovinskih partnericah iz EU in tudi na Hrvaškem so sicer slabša kot so bila v času priprave Pomladanske napovedi. Zato se bo izvoz v tradicionalne trgovinske partnerice tudi letos znižal, čeprav proti koncu leta pričakujemo že rahlo rast, kar je skladno z napovedmi začetka postopnega okrevanja gospodarstev teh držav. Glavni razlog za višjo pričakovano rast izvoza blaga kot spomladi je nadaljevanje relativno visoke rasti izvoza v države izven EU, ki se je v prvem četrtletju letos še dodatno pospešila. Gre za nadaljevanje gibanj iz zadnjih dveh let, ko beležimo visoke rasti izvoza v številne države s področja bivše SZ, severne Afrike in Azije in kar kaže postopno preusmerjanje slovenskih podjetij na hitro rastoče trge. Hkrati pričakujemo višjo rast izvoza storitev kot v Pomladanski napovedi, tudi zaradi visoke realizacije v prvem četrtletju. Postopno se namreč krepi izvoz poslovnih storitev, povezanih predvsem s trgovino, in izvoz gradbenih storitev, ki izhaja iz investicijskih del slovenskih gradbenih del v tujini, deloma pa je zdaj pričakovana višja rast tudi posledica enkratnih dejavnikov v prvem četrtletju.

Slika 3: Nominalni izvoz blaga - geografska razdelitev

Vir: SURS. Opomba: V oklepaju delež v skupnem izvozu blaga v letu 2012.

V letu 2014 se bo BDP še nadalje zmanjšal (-0,2 %), in sicer predvsem zaradi nadaljnega padca končne potrošnje. Padec zasebne potrošnje bo tudi prihodnje leto glavni dejavnik znižanja BDP. Padec sredstev za zaposlene in socialne transfere bo sicer manjši kot letos, podobno znižanje razpoložljivega dohodka gospodinjstev kot letos pa bo posledica predpostavljene uvedbe kriznega davka⁴ in davka na nepremičnine.⁵ Zmanjšanje državne potrošnje bo prihodnje leto primerljivo letošnjemu, skladno z usmeritvijo iz Programa stabilnosti, da se nominalna sredstva za zaposlene ohranijo na letošnji ravni. Pri napovedi smo predpostavili, da se število zaposlenih v sektorju država zmanjša za 1 % na leto, kar pomeni, da bi se lahko povprečna bruto plača na zaposlenega povečala za največ 1 %. Bruto investicije v osnovna sredstva se bodo prihodnje leto rahlo povečale. Skladno s Programom stabilnosti bodo javne investicije nekoliko večje, zasebne investicije pa naj bi se ob pričakovanem izboljšanju v mednarodnem okolju in ob predpostavki prenehanja poslabševanja razmer v domačem bančnem sistemu prenehale krčiti. Rast izvoza se bo prihodnje leto še nekoliko okrepila, kar bo izhajalo iz nadaljnje visoke rasti izvoza na trge izven EU, hkrati s tem pa naj bi se postopoma izboljšale razmere v glavnih trgovinskih partnericah v EU.

⁴ V napovedi smo kot predpostavko upoštevali uvedbo kriznega davka ki bi začel veljati januarja prihodnje leto v primeru, da do takrat ne bodo sprejeti alternativni ukrepi za zmanjšanje javnofinančnih odhodkov (glej Program stabilnosti–dopolnitev 2013). Modelske simulacije kažejo, da bi uvedba kriznega davka najbolj negativno vplivala na zasebno potrošnjo, vendar je ta učinek manjši kot pri dvigu DDV, saj so kratkoročni multiplikatorji relativno nizki zaradi progresivnosti davka.

⁵ Modelske simulacije kažejo, da bi bil učinek uvedbe nepremičninskega davka na zasebno potrošnjo podoben kot pri DDV ob predpostavki, da davek ne bo progresiven. Pri pripravi Poletne napovedi smo predpostavili, da se bo zaradi davka na nepremičnine obdavčitev gospodinjstev povečala za 190 mio EUR.

Razmere na trgu dela

Nadaljevanje krčenja gospodarske aktivnosti in ukrepi za stabilizacijo gospodarskih razmer se bodo odrazili v nadaljnjem poslabšanju razmer na trgu dela. Po večjem padcu gospodarske aktivnosti od pričakovanega v prvem četrtletju pričakujemo letos nadaljnje zmanjšanje števila delovno aktivnih, pa tudi povečanje števila brezposelnih in nadaljnje znižanje povprečne bruto plače. Pomemben razlog, da za letos pričakujemo večje zmanjšanje zaposlenosti kot v Pomladanski napovedi in hkrati manjše povečanje števila brezposelnih je tudi večji prehod neposredno iz aktivnosti v neaktivnost, predvsem v pokoj, kar povezujemo s sprejetjem pokojninske reforme. Na manjše povečanje števila registriranih brezposelnih pa vpliva tudi večje vključevanje brezposelnih v programe aktivne politike zaposlovanja.

Povprečna bruto plača se bo letos nominalno znižala za 0,8 %. K nominalnemu znižanju skupne bruto plače bo letos odločilno prispevalo nadaljnje znižanje bruto plače v dejavnostih javnih storitev, medtem ko se bruto plača v dejavnostih zasebnega sektorja letos nominalno ne bo zvišala (0,0 %), kot smo predvideli še v Pomladanski napovedi. Slednje je povezano z bolj neugodnimi gibanji v prvem četrtletju od naših pričakovanj, pričakovano občutnejše krčenje gospodarske aktivnosti, prizadevanja podjetij po ohranjanju konkurenčnega položaja in visoka brezposelnost pa tudi ne bodo omogočali rasti plač v zasebnem sektorju. Plače v dejavnostih javnih storitev se bodo letos nominalno znižale še bolj kot lani (-3,0 %). Lani uveljavljeni ukrepi na področju plač v javnem sektorju bodo letos veljali celo leto. Večje znižanje od marca pričakovanega pa je posledica maja sklenjenega dogovora⁶ o ukrepih na področju plač, ki dodatno podpira uresničevanje restriktivne plačne politike, začrtane v Programu stabilnosti. Prihodnje leto bomo beležili skromno nominalno rast povprečne bruto plače. Zaradi poslabšanih gospodarskih obetov sicer pričakujemo nižjo rast plač v zasebnem sektorju kot v času priprave Pomladanske napovedi. V dejavnostih javnih storitev pa bo skladno z majskim dogovorom aprila prišlo do izplačila zaostalih napredovanj iz let 2011 in 2012, kar je glavni razlog za pričakovano višjo nominalno rast povprečne bruto plače kot spomladi.

Tabela 2: Napoved povprečne rasti bruto plače na zaposlenega

Stopnje rasti, v %	2012	2013		2014	
		Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)	Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)
Bruto plača na zaposlenega - nominalno	0,1	0,3	-0,8	1,0	1,0
- dejavnosti zasebnega sektorja	0,8	0,8	0,0	1,4	1,0
- dejavnosti javni h storitev	-2,2	-1,0	-3,0	0,0	1,0

Vir: SURS, 2013–2014 napoved UMAR.

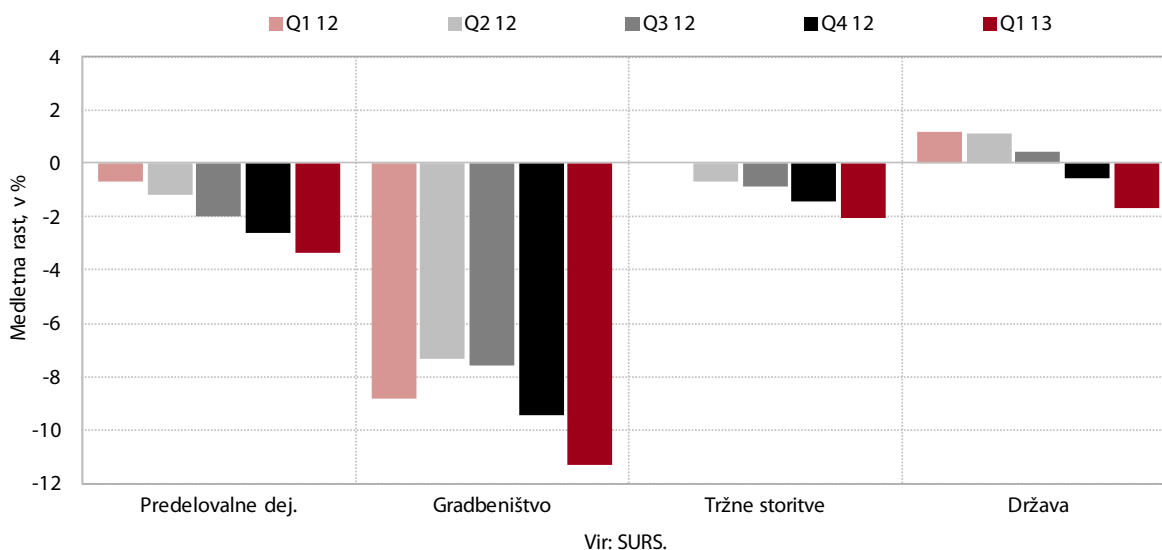
Opomba: Zasebni sektor vključuje dejavnosti A–N, R–S, javni sektor pa dejavnosti O–Q.

Letos pričakujemo zmanjšanje zaposlenosti zaradi občutnejšega padca gospodarske aktivnosti in tudi zaradi visokega prehoda v neaktivnost v začetku letošnjega leta. Zaposlenost (-2,4 %) se bo tudi letos zmanjšala v skoraj vseh dejavnostih. Na letošnji skupni padec zaposlenosti bo vplival tudi velik padec zaposlenosti v začetku leta, ki je bil predvsem posledica visokega prehoda v neaktivnost, zlasti v pokoj, kar povezujemo s sprejeto pokojninsko reformo. Padec v zasebnem sektorju bo večji kot smo pričakovali marca tudi zaradi pričakovanega izrazitejšega padca gospodarske aktivnosti. Zaradi javnofinančnih omejitev se bo zaposlenost letos prvič znižala tudi v sektorju država. Kljub zmanjšanju v prvem četrtletju bo uresničitev ciljev iz Programa stabilnosti glede sredstev za zaposlene ob veljavnih plačnih dogovorih zahtevala njihovo nadaljnje zmanjšanje v prihodnjih treh četrtletjih. Skupna zaposlenost se bo tudi prihodnje leto znižala bolj kot smo

⁶ Ukrepi zajemajo znižanje osnovnih plač (delno linearno, delno progresivno, v povprečju za okoli 1,3 %), ukinitve povečanega dodatka za ženske za delovno dobo nad 25 let in znižanje dodatka za specializacijo, magisterij in doktorat za polovico. Skupaj bodo po naši oceni k letošnjemu znižanju povprečne bruto plače prispevali okoli 1 o. t.

pričakovali v Pomladanski napovedi, saj se bo na letošnji padec aktivnosti trg dela odzval z značilnim zamikom, poleg tega bodo gospodarske razmere tudi prihodnje leto ostale zaostrene.

Slika 4: Sprememba zaposlenosti po dejavnostih

Število registriranih brezposelnih se bo letos povečalo nekoliko manj kot smo pričakovali v Pomladanski napovedi predvsem zaradi večjega vključevanja brezposelnih v programe APZ, stopnja anketne brezposelnosti bo letos dosegla 10,8 %. V povprečju leta bo število registriranih brezposelnih (121,8 tisoč) za dobro desetino večje kot lani, vendar bo letošnje povečanje na podlagi dejanskih gibanj v prvih petih mesecih manjše kot smo pričakovali marca. Prilivi v registrirano brezposelnost so bili v petih mesecih skladno s pričakovanji precej večji kot v enakem obdobju lani, predvsem je bilo več prijavljenih zaradi izteka pogodb za določen čas in iskalcev prve zaposlitve, vendar je bil odliv iz brezposelnosti večji kot smo pričakovali zaradi dejavnjšega izvajanja programov aktivne politike zaposlovanja.⁷ Skladno s sezonsko dinamiko se bo število registriranih brezposelnih v drugem in tretjem četrtletju nekoliko zmanjšalo, v zadnjem četrtletju pa znova povečalo predvsem zaradi priliva iskalcev prve zaposlitve. Po naši oceni se bo zaradi zaostrenih gospodarskih razmer med brezposelne sicer prijavil večji delež generacije kot v prejšnjih letih, vendar bo ob manjši generaciji njihovo število podobno kot lani. Prihodnje leto se bo zaradi zamika v prilagajanju trga dela število registriranih brezposelnih v povprečju leta še nekoliko povečalo.

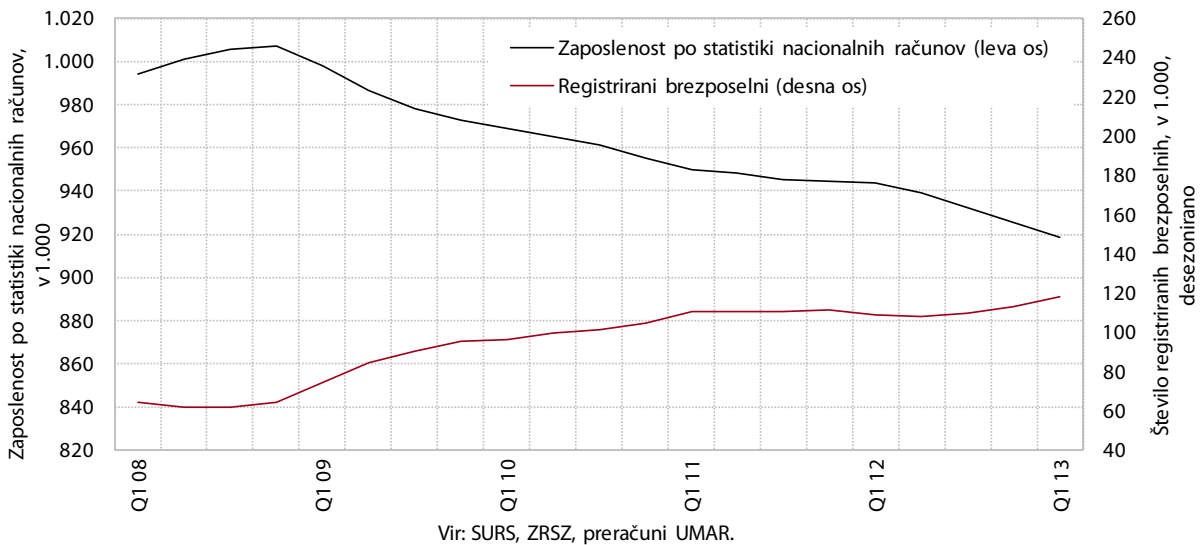
Tabela 3: Napoved zaposlenosti in brezposelnosti

v %	2012	2013		2014	
		Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)	Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)
Zaposlenost po SNA, rast	-1,3	-1,6	-2,4	-0,8	-1,5
Število registriranih brezposelnih, povprečje v letu	110,2	123,5	121,8	124,1	122,8
Stopnja registrirane brezposelnosti	12,0	13,4	13,4	13,6	13,6
Stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili	8,9	10,0	10,8	10,0	11,0

Vir: SURS, 2013–2014 napoved UMAR.

⁷ V prvih štirih mesecih letos je bilo v okviru aktivne politike zaposlovanja v program subvencioniranja zaposlitev vključenih 1.315 oseb (949 več kot v enakem obdobju lani), v program usposabljanja na delovnem mestu 1.354 oseb (1.271 več) in v javna dela 2.921 oseb (825 več).

Slika 5: Desezonirana gibanja na trgu dela

Cene

Pod vplivom zniževanja gospodarske aktivnosti bo osnovna inflacija letos in prihodnje leto nizka, letošnje gibanje inflacije pa bodo zaznamovali predvsem davčni vplivi. V prvih petih mesecih letos je bila inflacija precej nižja kot v enakem obdobju lani in tudi glede na pričakovanja v času priprave Pomladanske napovedi. To povezujemo predvsem z zniževanjem gospodarske aktivnosti, pa tudi z nižjimi cenami nafte in ostalih surovin na mednarodnih trgih. Glede na zniževanje gospodarske aktivnosti in tudi izkušnje drugih držav evrskega območja z dvigom DDV smo predpostavili, da bo prenos predvidenega dviga DDV v končne cene delen in bo k medletni rasti cen prispeval 0,7 o. t. Uvedba davka na sladke pijače, višje okoljske dajatve in povišanje RTV prispevka bodo k skupni rasti cen prispevali nadaljnje 0,2 o. t. Tako bo medletna rast cen konec leta (2,1 %) nekoliko večja kot smo pričakovali marca, vendar kljub dvigu DDV in ostalim davčnim vplivom manjša kot lani. Prihodnje leto bo ob trenutno znanih ukrepih vpliv spremembe davkov na inflacijo zanemarljiv, tako da bo ob odsotnosti cenovnih šokov iz tujine medletna rast cen konec prihodnjega leta (1,4 %) nižja kot letos. Osnovna inflacija bo pod vplivom zniževanja gospodarske aktivnosti ostala na podobno nizki ravni.

Tabela 4: Napoved inflacije

v %	2012	2013		2014	
		Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)	Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)
Inflacija – povprečje leta	2,6	2,1	1,9	1,6	1,7
Inflacija – dec./dec.	2,7	1,9	2,1	1,7	1,4

Vir: SURS, 2013–2014 napoved UMAR.

Tekoči račun plačilne bilance

Tekoči račun plačilne bilance bo v letih 2013 in 2014 beležil presežek. Visok presežek odraža predvsem nadaljevanje procesa razdolževanja in omejen dostop do virov financiranja, zato presežek bruto varčevanja nad bruto investicijami narašča. Glede na predvideno hitrejšo rast izvoza od uvoza bo bilanca blagovne menjave pozitivna. Pričakujemo tudi nadaljnjo krepitev presežka v storitveni bilanci, predvsem zaradi višjih presežkov v menjavi potovanj in transporta, deloma pa tudi nižjega primanjkljaja v menjavi ostalih storitev. Pospešeno letošnje neto črpanje sredstev iz proračuna EU se bo naslednje leto umirilo. Posledično se bo

bilanca tekočih transferov z letošnjega presežka prevesila v primanjkljaj. Na višji primanjkljaj faktorskih dohodkov bodo v obeh letih vplivala predvsem višja neto plačila obresti na zunanji dolg državnega sektorja.

Tabela 5: Tekoči račun plačilne bilance

	2012	2013		2014	
		Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)	Pomladanska napoved (mar. 13)	Poletna napoved (junij 13)
Tekoči račun, v mio EUR	818	1.545	1.454	1.375	1.496
Tekoči račun, v % BDP	2,3	4,4	4,2	3,8	4,2

Vir: BS, SURS, 2013–2014 napoved UMAR.

Tveganja

Tveganja, da bo gospodarska aktivnost nižja od trenutnih pričakovanj ostajajo velika ter izvirajo iz mednarodnega in domačega okolja. V napovedi smo upoštevali zadnja predvidevanja mednarodnih institucij glede spremembe gospodarske aktivnosti v glavnih trgovinskih partnericah, ki pa večinoma še niso upoštevale realizacije v prvem četrtletju, ki je bila v večini teh držav nekoliko slabša od pričakovanj. Hkrati s tem so pričakovanja glede začetka postopnega okrevanja v drugi polovici leta podvržena številnim predpostavkam, ki so precej negotove. V domačem okolju glavno tveganje še naprej predstavljajo razmere v bančnem sistemu, kjer bi se v primeru počasnejše ali le delne implementacije ukrepov za stabilizacijo razmer (dokapitalizacije bank, začetek delovanja slabe banke), ki so bili napovedani v Programu stabilnosti, kreditna aktivnost v drugi polovici leta še znižala. Ob tem bi se lahko vnovič poslabšala tudi percepcija Slovenije na mednarodnih trgih. Poleg tega obstaja negotovost glede napovedanih ukrepov za konsolidacijo javnih financ in njihovih finančnih učinkov. V primeru, da ukrepi ne bodo dosegli ocenjenih finančnih učinkov bo potrebno sprejeti dodatne ukrepe, kar lahko kratkoročno dodatno zniža gospodarsko aktivnost.